

Regeringens proposition

1988/89: 87

om godkännande av överenskommelse
mellan Sverige och Polen om avgränsningen
av kontinentalsockeln och fiskezonerna i
Östersjön

Prop.
1988/89: 87

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 16 februari 1989.

På regeringens vägnar

Kjell-Olof Feldt

Sten Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en överenskommelse
mellan Sverige och Polen om avgränsningen av kontinentalsockeln och
fiskezonerna i Östersjön.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 februari 1989

Närvarande: statsrådet Feldt, ordförande, och statsråden S. Andersson, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Hellström, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Nordberg, Engström, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson

Föredragande: statsrådet S. Andersson

Proposition om godkännande av överenskommelse mellan Sverige och Polen om avgränsning av kontinentalsockeln och fiskezonerna i Östersjön

1 Inledning

Efter förhandlingar mellan Sverige och Polen undertecknades den 10 februari 1989 i Warszawa en överenskommelse om avgränsning av kontinentalsockeln och fiskezonerna mellan de båda staterna. Samtidigt undertecknades ett mellan länderna upprättat avtal rörande ansvarsregioner för bekämpning av föroreningar i Östersjön.

Avgränsningsöverenskommelsen, som är upprättad på svenska och polska språken, där båda texter äger lika giltighet, bör fogas vid protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

2 Överenskommelsens innehåll

I *inledningen* till överenskommelsen konstaterar parterna att de enats om avgränsningen av kontinentalsockeln och fiskezonerna mellan de båda länderna under beaktande av den internationella havsrättens principer.

I *artikel 1* beskrivs avgränsningslinjen som de rätta (geodetiska) linjer som förbinder de i artikel 2 angivna punkterna. Denna avgränsningslinje har beräknats i det internationella kartografiska systemet "World Geodetic System 1972" (WGS-72). Den har åskådliggjorts på den till överenskommelsen fogade kartan.

Artikel 2 innehåller en uppräkningslista av de i artikel 1 nämnda koordinaterna. Där fastslås också att avgränsningslinjen väster om punkten A och öster om punkten F skall sträcka sig fram till punkter om vilka överenskommelse är avsedd att träffas med berörd tredje stat, dvs. Danmark respektive Sovjetunionen.

Av *artikel 3* följer att överenskommelsen skall ratificeras och träda i kraft den dag då ratifikationsinstrumenten utväxlas.

Enligt lagen (1966: 314) om kontinentalsockeln definieras kontinentalsockeln som havsbotten och dess underlag inom allmänt vattenområde samt inom ett havsområde utanför Sveriges territorialgräns som regeringen bestämmer i enlighet med Genèvekonventionen den 29 april 1958 om kontinentalsockeln. Denna konvention har tillträtts av såväl Sverige (prop. 1964: 197, UU 12, rskr. 400, SÖ 1966: 24) som Polen (1962). Rätten att utforska kontinentalsockeln och tillgodogöra sig dess tillgångar tillkommer strandstaten enligt artikel 2 i nämnda konvention.

Utanför Sveriges sjöterritorium utgör botten under de hav som omger landterritoriet kontinentalsockel i Genèvekonventionens mening ända fram till de kringliggande staternas sjöterritorium. I de fall då samma kontinentalsockel gränsar till två eller flera mittemot varandra liggande eller angränsande staters territorier skall enligt Genèvekonventionens artikel 6 avgränsningen mellan de berörda staternas sockelområden bestämmas genom avtal emellan. I avsaknad av avtal, och såvida särskilda omständigheter inte föranleder annan avgränsningslinje, skall gränsen bestämmas med tillämpning av principen om lika avstånd från de närmaste punkterna på de baslinjer varifrån bredden av vardera statens territorialvatten räknas.

I den havsrättsliga utvecklingen efter andra världskriget började kuststater i ökande omfattning inte bara göra gällande anspråk på kontinentalsockelrättigheter utan också på ensamrätt till fisket i havsområdena närmast utanför de egna territorialvattnen. Allt fler nationer introducerade i enlighet härmed begreppet fiskezoner. År 1973 sammankallade Förenta Nationerna en havsrättskonferens med mandat att reglera alla former för havens nyttjande. Efter flera års förhandlingar kunde en ny omfattande havsrättskonvention öppnas för undertecknande år 1982. Konventionen, som är avsedd att ersätta bl. a. 1958 års Genèvekonvention om kontinentalsockeln, träder i kraft när minst 60 stater ratificerat den, men så har ännu ej skett. Både Sverige och Polen befinner sig emellertid bland de drygt 150 nationer som undertecknat konventionen.

Trots att konventionen sålunda inte formellt har trätt i kraft spelar den redan en viktig roll inom havsrätten och den räknas i viss mån som en del av gällande folkrätt. I konventionen introduceras bl. a. det nya begreppet ekonomisk zon. Inom denna ges kuststaterna ensamrätt över alla levande och icke levande tillgångar i en zon på upp till 200 nautiska mil utanför de egna kusterna.

Sveriges geografiska belägenhet medför att vi inte har möjlighet att i full utsträckning tillgodogöra oss de rättigheter kuststater ges vare sig enligt 1958 års kontinentalsockelkonvention eller enligt 1982 års havsrättskonvention. Runt våra kuster möter vi mittemot liggande eller angränsande staters zoner. En avgränsning av kontinentalsockeln och andra zoner måste därför ske. Sverige utvidgade år 1978 sin fiskezon i enlighet med den nya havsrätten.

1982 års havsrättskonvention ger ingen mer precis vägledning för lösandet av avgränsningstvister än att parterna i enlighet med folkrätten skall

sträva efter en "skälig lösning". I artikel 121 sägs att öar har rätt till egen ekonomisk zon och eget kontinentalsockelområde på samma sätt som landterritorier. Undantag görs endast för klippor som inte kan hysa befolkning eller ha ett eget näringsliv.

Sverige har tidigare träffat avtal med Norge om avgränsningen av kontinentalsockeln i Skagerack (prop. 1968: 152, UU 14, rskr. 413, SÖ 1969: 3), med Finland om avgränsningen av kontinentalsockeln i Bottenviken, Bottnhavet, Ålands hav och fram till en punkt i nordligaste delen av Östersjön söder om vilken avtal återstår att träffa (prop. 1972: 123, UU 21, rskr. 324, SÖ 1973: 1), med Tyska Demokratiska Republiken om avgränsningen av kontinentalsockeln och fiskezonerna i Östersjön (prop. 1978/79: 14, UU 7, rskr. 47, SÖ 1978: 42), med Danmark om avgränsningen av kontinentalsockeln och fiskezonerna (prop. 1984/85: 131, UU 15, rskr. 239, SÖ 1985: 54). Med Sovjetunionen träffades år 1988 en överenskommelse om principer för avgränsning av havsområdena i Östersjön, följd av en överenskommelse om avgränsning av kontinentalsockeln samt av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen i Östersjön liksom en överenskommelse om ömsesidiga relationer på fiskets område i det tidigare omtvistade området i Östersjön (prop. 1987/88: 175, UU 33, rskr. 378, SÖ 1988: 3, SÖ 1988: 38 resp. SÖ 1988: 39).

Dirakta förhandlingar om avgränsningen av kontinentalsockeln har i ett tidigare skede förts mellan Sverige och Polen utan resultat, senast år 1973.

I samband med utvidgningen av de svenska och polska fiskezonerna i Östersjön träffade de båda länderna år 1978 en överenskommelse om fisket (prop. 1977/78: 149, JoU 32, rskr. 326, SÖ 1978: 24). Enligt artikel 1 i detta avtal skall vardera parten tillåta den andra partens fiskefartyg att fiska inom det område som ligger under dess fiskerijurisdiktion i Östersjön utanför 12 nautiska mil från de baslinjer, varifrån territorialvattnet beräknas. Överenskommelser om årliga fiskekvoter enligt detta avtal träffas som regel mot slutet av varje år.

År 1978 enades länderna också om en informell, kartografisk bestämning av gränsen mellan fiskezonerna från en punkt öster om Bornholm längs en cirka 122 km lång havssträcka i nordostlig riktning. Den provisoriska gränslinjen i detta område överensstämde rätt väl med mittlinjen mellan baslinjerna på svenskt respektive polskt fastland men den upphörde i en punkt från vilken parterna var oeniga om den fortsatta gränsdragningen i östlig riktning. Beträffande den fortsatta gränsdragningen hävdade Sverige, i motsats till Polen, att mittlinjen, i enlighet med 1958 års kontinentalsockelkonvention, måste dras med beaktande av Gotlands baslinjer. Mellan de av Sverige och Polen hävdade mittlinjerna återstod därför ett omtvistat område med en yta av omkring 500 km². I likhet med det tidigare mellan Sverige och Sovjetunionen omtvistade området öster om Gotland, har detta område varit fritt hav där fisket fått en omfattning som gått utöver vad omsorgen om återväxt och det framtida fisket i Östersjön medgett.

Den nu ingångna överenskommelsen fastställer också slutligt avgränsningen av vår fiskezon gentemot Polen. Sedan avgränsningsavtalet trätt i kraft måste ändringar göras i förordningen (1977: 642) om den svenska

fiskezonens omfattning. Däremot behöver ingen ändring ske av bestämmelserna i 1978 års svensk-polska fiskeavtal. Den uppdelning av det med Polen tidigare omtvistade området som nu genomförts motsvarar inte helt det svenska utgångskravet om full utdelning enligt mittlinjeprincipen med utgångspunkt från Gotland. Överenskommelsen innebär dock en lösning som vi på svensk sida har anledning att vara tillfredsställda med. Den havsrättsliga utvecklingen har under de senaste åren medfört att mittlinjeprincipens ställning i någon mån försvagats, vilket givetvis påverkat den svenska förhandlingspositionen. Överenskommelsen får anses vara väl förankrad i gällande folkrätt. Den uppdelning av det omtvistade området, som nu uppnåtts med Polen, motsvarar den uppdelning – 75 procent för Sverige och 25 procent för den andra parten – som Sverige under år 1988 uppnådde med Sovjetunionen beträffande det tidigare omtvistade området öster om Gotland.

Genom avgränsningsöverenskommelsen har Sverige kommit ytterligare ett steg mot det slutliga målet, som är att få yttergränserna för den svenska kontinentalsockeln och den svenska fiskezonen fastställda i förhållande till alla våra grannländer. Efter avtalen med Sovjetunionen och Polen återstår nu – bortsett från teknisk komplettering av sådant slag som förutses i art 2, andra stycket – endast förhandlingar med Finland om avgränsningen i Norra Östersjön.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag

att regeringen föreslår riksdagen att godkänna överenskommelsen den 10 februari 1989 om avgränsning av kontinentalsockeln och fiskezonerna mellan Sverige och Polen.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till fördragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som fördraganden har lagt fram.

Överenskommelse om avgränsning av kontinental- sockeln och fiskezonerna mellan Konungariket Sverige och Folkrepubliken Polen

Konungariket Sveriges regering och Folkrepubliken Polens regering,

— som har beslutat att enas om avgränsning av kontinentalsockeln och fiskezonerna mellan de båda staterna,

— som beaktar den internationella havsrättens principer,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Avgränsningslinjen mellan de områden av kontinentalsockeln över vilka Sverige respektive Polen utövar suveräna rättigheter i fråga om utforskning och utvinning av naturtillgångar samt mellan Sveriges och Polens fiskezoner utgörs av räta linjer (geodetiska linjer), som förbinder de i artikel 2 angivna punkterna.

Positionerna för dessa punkter har bestämts med avseende på geografisk längd och bredd i enlighet med "World Geodetic System 1972".

Avgränsningslinjen återges på den till denna överenskommelse fogade kartan.

Artikel 2

Avgränsningslinjen går genom följande punkter i angiven ordningsföljd:

Punkt A	55°21,640'N	16°32,000'E
Punkt B	55°30,000'N	17°00,000'E
Punkt C	55°35,235'N	17°22,680'E
Punkt D	55°46,985'N	18°00,000'E
Punkt E	55°55,293'N	18°21,800'E
Punkt F	55°52,876'N	18°54,000'E

Väster om punkt A och öster om punkt F skall avgränsningslinjen sträcka sig fram till de punkter varom överenskommelse träffas med berörd tredje stat.

Umowa w sprawie rozgraniczenia szelfu kontynentalnego i stref rybołówczych między Królestwem Szwecji a Polską Rzeczpospolitą Ludową

Rząd Królestwa Szwecji i Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

— zdecydowane uzgodnić rozgraniczenie szelfu kontynentalnego i stref rybołówczych między obydwojma państwami,

— biorąc pod uwagę zasady międzynarodowego prawa morza,

zgodziły się na następujące postanowienia:

Artykuł 1

Linia rozgraniczająca między obszarami szelfu kontynentalnego, nad którymi odpowiednio Szwecja i Polska wykonują prawa suwerenne w odniesieniu do badań i eksploatacji zasobów naturalnych, a także między strefami rybołówczymi Szwecji i Polski, składa się z linii prostych /linii geodetycznych/ łączących punkty wymienione w Artykule 2.

Położenie tych punktów zostało określone przez współrzędne geograficzne zgodnie z "World Geodetic System 1972".

Linia rozgraniczająca zaznaczona jest na mapie załączonej do niniejszej Umowy.

Artykuł 2

Linia rozgraniczająca przebiega przez następujące punkty w ukazanym porządku:

punkt A	55°21,640'N	16°32,000'E
punkt B	55°30,000'N	17°00,000'E
punkt C	55°35,235'N	17°22,680'E
punkt D	55°46,985'N	18°00,000'E
punkt E	55°55,293'N	18°21,800'E
punkt F	55°52,876'N	18°54,000'E

Od punktu A w kierunku zachodnim i od punktu F w kierunku wschodnim linia rozgraniczająca będzie przebiegać do punktów uzgodnionych z zainteresowanymi państwami trzecimi.

Artikel 3

Överenskommelsen skall ratificeras. Den träder i kraft den dag då ratifikationsinstrumenten utväxlas, vilket skall ske i Stockholm så snart som möjligt.

Upprättad i Warszawa den 10 februari 1989 i två exemplar, vart och ett på svenska och polska språken, vilka båda texter äger lika giltighet.

För Konungariket Sveriges regering

Sten Andersson

För Folkrepubliken Polens regering

T. Olechowski

Artykuł 3

Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, co nastąpi w Sztokholmie, w możliwie bliskim terminie.

Sporządzono w Warszawie, dnia 10 lutego 1989 roku, w dwóch egzemplarzach, każdy w językach szwedzkim i polskim, przy czym obydwie teksty posiadają jednakową moc.

Za Rząd Królestwa Szwecji

Sten Andersson

Za Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

T. Olechowski

